

ابنا: تعداد یاران حضرت مهدی(ع) در عصر ظهور چند نفرند؟

- حجت الاسلام محمد صابر جعفری: یاران حضرت مهدی(عج) چند دسته هستند بعضی از آنها یاران خاص و ویژه اند که ۳۱۳ نفر هستند. آنها ارکان اصلی سپاه حضرت را تشکیل می دهند و در روایت آمده است که اگر این تعداد کامل شدند زمان ظهور فرا رسیده است. اما همه یاران حضرت فقط همین ۳۱۳ نفر نیستند بلکه ۳۱۳ نفر فرماندهان و کادر اصلی هستند و برخی از اینها را خانم ها تشکیل می دهند و یاران دیگری هم در ادامه اضافه خواهند شد و ظهور فقط با ۳۱۳ نفر نخواهد بود.

این ۳۱۳ نفر که در روایات آمده است معمولاً حاکمان، وزرا و فرماندهان هستند و حضرت قیام نمی کند مگر اینکه این ۳۱۳ نفر بیایند. در روایت دیگری آمده است که ۳۱۳ نفر که آمدند باز حضرت صبر می کند و یک لشکر ده هزار نفری به آنها ملحق می شود.

ابنا: ویژگی ها و امتیازات یاران امام زمان(ع) چیست؟

- حجت الاسلام محمد صابر جعفری: در مورد ویژگی ها و خصوصیات یاران امام زمان(ع) مطالب مختلفی گفته شده و نوشته شده است. «حجت الاسلام نصرت الله آیتی» در فصلنامه انتظار موعود شماره دو، در بحثی با عنوان ویژگی یاران حضرت، مقاله ای نگاشته است. آقای پورامینی کتابی به نام «جوانان، یاوران حضرت مهدی» که بنیاد مهدی موعود این کتاب را چاپ کرده است، در مورد ویژگی یاران امام زمان(عج) بحث کرده است. کتاب دیگر «امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه) موجود موعود» از آیت الله جوادی آملی است. ایشان در این کتاب به ویژگی و وظایف اجتماعی منتظران پرداخته، دعای امام عصر (اللهم ارزقنا توفیق الطاعة و بعد المعصية و...) را شرح داده و وظیفه اصناف مختلف را نسبت به امام زمان(عج) مشخص کرده است که مثلاً وظایف دانشجویان چیست؟ وظیفه زنان چیست؟ و...

آیت الله جوادی در این کتاب، نمایی از ویژگی یاران را آورده است و کتاب های مختلفی که درباره مهدویت نوشته شده بخشی به یاران ایشان می پردازد.

در مورد ویژگی های یاران امام زمان(عج) از چند زاویه می توان سخن گفت، اول اینکه یاران امام زمان(ع) با توجه به کار و رسالتی که می خواهند انجام دهند؛ یعنی اینها یار چه کسی هستند؟ اگر اینها یاران حضرت مهدی(عج) هستند باید نوع نگاه و زاویه دید آنها از نظر سنخیت و از نظر رفتار با امام زمان(عج) سازگار باشد.

اگر بخواهیم ویژگی های یاران حضرت مهدی(عج) را بررسی کنیم یک راه این است که ما با توجه به اهداف حضرت مهدی(ع) و ویژگی یاران ایشان را بیان کنیم. یعنی اگر حضرت مهدی(عج) آمده است که ستم و ظلم را از بین ببرد روحیه یاران ایشان هم باید ستم ستیزی باشد. اگر حضرت دغدغه جهانی دارد و می خواهد برای جهانیان عدالت را بگستراند پس یاران حضرت هم باید نگاه جهانی داشته باشند. گرچه هیچ کس به اهل بیت(ع) و امام زمان(عج) نمی رسد ولی اگر عبادت، معنویت و ارتباط با خدای حضرت مهدی(عج) ویژه و زبانزد است کسی که می خواهد از یاران او باشد او هم باید چنین باشد. در روایتی آمده است که حضرت در مقابل خدا مثل عقابی که بال های خود را در هم پیچیده، متواضع است. یا چهره او در عبادت به زردی گراییده است. خب؛ یاران حضرت هم در این سنخیت ها باید باشند. اگر حضرت مهدی(عج) در اوج قاطعیت، مهربان است یاران حضرت هم باید به این سمت حرکت کنند. آنها در مقامات به حضرت نمی رسند اما چون یار ایشان هستند آن رنگ و ملاک در اینها هم باید پیدا شود.

لذا نمی شود کسی با بدی ها و با زشتی ها همسو و همراه باشد بعد بگوئیم این شخص یار حضرت است. البته این سخن به این معنا نیست که فقط پاکان و مخلصان می توانند امام زمان (عج) را دوست داشته باشند یا عاشق امام زمان (عج) هستند، نه آنها نیز می توانند امام زمان (عج) را دوست داشته باشند؛ امام زمان (عج) برای همه مهربانی، خوبی و عدالت را حاکم خواهد کرد و اینها هم از این سفره یقیناً فیضی خواهند برد؛ اما طبیعی است کسی که یار حضرت باشد باید سختی با ایشان داشته باشد .

پس اولین راه در بررسی یاران حضرت توجه به خصلت ها و خصوصیات خود حضرت مهدی (عج) است که چه کسانی یار این آفتاب عالم تاب هستند کسانی که از این نور بهره ای جسته اند و بخشی از این نورانیت ها را دارند. راه دوم راهکار تحلیل عقلی است. در این راهکار ما توجه می کنیم به اینکه اهداف قیام امام زمان (عج) چیست؟ بینیم حضرت قرار است چه کار انجام دهد؟ اگر قرار است عالم پر از عدل و داد شود و مهدویت به معنای امنیت جهانی است، طبیعی است که نگاه یار امام زمان (عج) نگاه جهانی خواهد بود؛ نگاه حد اقلی نیست و شخص تنها به فکر شهر و خانواده خود نیست؛ توجه اش به تمام عالم است؛ درد این آدم این است که «ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ». نگاه و توجه، جهانی است چون گستره، گستره جهانی است اگر قرار است این فرد در مهدویت نقشی داشته باشد باید خودش را برای آن فضای جهانی آماده کرده باشد .

ابنا: از دیدگاه قرآن و روایات یاران امام زمان (عج) چه خصوصیات دارند؟

حجت الاسلام و المسلمین محمد صابر جعفری: در قرآن آیات متعددی وجود دارد که بحث مهدویت را مطرح می کند. آیات متعددی اصل مهدویت و وعده الهی که جهان پر از عدالت خواهد شد و بدی ها از بین خواهد رفت، را بیان کرده است: « وَ لَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ » این وعده الهی و قانون است، آیه « كَتَبْنَا » دارد، به عنوان قاعده ای است که به هیچ عنوان تغییر نمی کند و آن این است که: زمین را صالحان وارث خواهند شد. آیه دیگر: « وَ عَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ». تهدید را می شود خُلف کرد، یعنی اگر کسی تهدید کرده که عذاب می کند، می تواند با لطف و کرم ببخشد اما وعده، تخلف پذیر نیست. در روایات آمده که اگر شما به حیوانی وعده دادید، علفی را نشان دادید که او حس کرد علف است باید به او علف را بدهی. لذا خداوند که جامع همه صفات کمالیه است خُلف وعده نمی کند. خدا وعده داده که صالحان، زمین را وارث خواهند شد. آیات متعددی دیگری وجود دارد که فضای عصر ظهور را مشخص کرده است؛ در این آیات « لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ » اصل مهدویت را مطرح می کند، یا آیاتی که غلبه مؤمنان را بیان کرده است. در این آیات ما به یک نکته می رسیم که وعده و غلبه تحقق خواهد یافت. اما در مورد ویژگی های یاران حضرت، مطالبی در این آیات وجود دارد که به ما کمک می کند. در آیه « وَ لَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ » خداوند وعده داده که « عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ » وارثان زمین اند؛ پس یاران حضرت « عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ » هستند. اولین ویژگی عبودیت آنهاست و دومین ویژگی این است که آنها این شایستگی و صلاحیت را دارند که از بندگان صالح خداوند باشند. همان طور که خدا در آیه « وَ عَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ » به اهل ایمان و عمل صالح وعده داده است. یعنی روشن است که چه کسانی وارثان زمین و یاران حضرت خواهند بود و باید اهل ایمان و عمل صالح باشند .

در آیه « وَ نُزِئُوا أَنْ نَمَنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أُيُمَةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ » خداوند به مستضعفان وعده داده که آنان را پیشوایان و وارثان روی زمین قرار خواهد داد. این بحث وجود دارد که مستضعفان چه کسانی هستند؟ خدا به پیامبر (ص) می فرماید: کسانی که به رزم و جنگ دعوت می کنی اینها که نمی توانند به میدان بروند اشکشان جاری می شود که تو آنها را نمی توانی به یاری بگیری اما آنها با چه ویژگی در این آیه گفته شده اند؟ به اینکه مستضعفان هستند: « لَيْسَ عَلَى الضُّعْفَاءِ وَ لَا عَلَى الْمَرْضَى وَ لَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَ رَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَ لَا عَلَى

الَّذِينَ إِذَا مَا أُتُوا كَلِمَةً لِيَتَّخِذُوا قَوْلًا لَا أُجِدُّ مَا أُحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَ أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ» کسانی که تلاش می کنند اما قدرت آن را ندارند، نه کسانی که دنبال عافیت طلبی هستند؛ اینها معیار نیستند. مستضعفان کسانی هستند که اینها را به استضعاف کشیده اند، نه این که خود را به خواری داده باشند.

راهکار بعد در بررسی ویژگی های امام زمان(عج) روایات است. از روایات استفاده می شود که بیشتر یاران امام زمان(عج) جوانان هستند. البته اینکه جوانان از یاران ایشان باشند، مطلب عجیبی نیست؛ چون پیامبر(ص) فرمود: «وقتی من به رسالت مبعوث شدم جوانان به من ایمان آوردند و پیران با من مخالفت کردند.» البته تمام پیران اینگونه نبودند که با حضرت مخالف باشند. بی آلاشی و بی تعلقی جوان باعث می شود که حق پذیرتر باشد. در زمان جنگ تحمیلی هم این گونه بود الان هم همین طور است. جوانان برای حق، پذیراترند و گاهی سن که بالا می رود تعلقات دنیا، خانواده و زندگی، انسان را زمین گیر می کند. البته این به این معنا نیست که پیران از یاران حضرت نیستند در یاری امام زمان(عج) راه برای پیر و جوان باز است در روایتی از حضرت علی(ع) در مورد یاران حضرت آمده است که «اسماءهم فی الارض مجهوله» اینها در زمین شناخته شده نیستند.

یاران امام زمان(عج) با ستم مبارزه می کنند و به دنبال احیای قرآن و سنت هستند، متعبدند و با قرآن مانوس هستند؛ در روایت آمده است که اینها جانیشان و دیدگانیشان با قرآن نورانی می شود و تفسیر قرآن در جانیشان جای می گیرد. اینها با بدی ها مبارزه می کنند در روایت آمده حضرت وقتی قیام می کند اول با یاران خود بیعت می کنند و با اینها تعهد و عهده می بندند که «الا یسرقوا و لایزنوا...» سرقت نکنند و به سمت ناپاکی ها نروند.

در روایات دیگر آمده است که یاران حضرت انسان های عزت مدار هستند یعنی کسانی که سستی در مقابل دشمن به خرج نمی دهند. در عین اینکه با محبت و مهربان اند «أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ» هستند. اهل بردباری، صبر و حوصله اند. اینها «قلوبهم مجتمعۃ» انسان هایی هستند که یک دل اند. زمان دفاع مقدس هم رزمندگان اسلام خیر همدیگر را می خواستند و همدل بودند. یاران امام زمان(عج) در مسیرشان استوارند، کسانی هستند که «لَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ». در ذیل این آیه روایتی وجود دارد که اینها اصحاب امام زمان(عج) هستند.

شجاعت و ویژگی دیگر یاران حضرت است؛ روایتی وجود دارد: «قلوبهم کزبر الحدید» اینها مانند پاره های آهن هستند یا شیرانی هستند که هیچ چیزی آنها را از میدان به در نمی کند. ایثار دیگر ویژگی خوب یاران امام زمان(عج) است؛ خوبی ها و خوشی ها را به هم هدیه می کنند .

نگاه و مبارزه یاران حضرت جهانی است کسانی هستند که در امتحان های مختلف محکم ایستاده اند چون قرار است حاکمیت جهانی باشد و امامی بیاید که همه عالم را رهبری کند لذا امتحان هم سخت تر است. یار امام زمان(عج) باید از امتحان های مختلف، پیروز بیرون بیایند، امتحان هایی که شاید دهها برابر سخت تر از امتحان طلحه و زبیر باشد. یعنی کار، کار سختی است.

ویژگی دیگر اینکه، دنیا برای اینها بی ارزش است. دنیا را در اختیار دین قرار داده اند؛ یعنی روحیه شهادت طلبی دارند و نسبت به دنیا بی تعلق اند؛ نه اینکه تن به مرگ دهند چون خیلی از اینها می خواهند حکومت حضرت را ببینند. اما دنیا در نزد اینها بی قدر و منزلت است.

در مباحث توحیدی «رجال عرف الله حق معرفته» هستند، در نگاهشان به حضرت عشق می ورزند در روایت آمده است که اینها عاشق حضرت هستند و حتی به زین مرکب حضرت تبرک می جویند. روایت دیگری می گوید: حضرت وقتی به کوفه می آید آنها

از شوق آن قدر گریه می کنند که متوجه نمی شوند حضرت چه گفت. خدا امام را رحمت کند در جماران مردم که به دیدارشان می رفتند گریه می کردند. یا امروزه گاهی ورود رهبر معظم انقلاب در دل‌های حاضرین فضای خاصی را ایجاد می کند. این فضا درباره امام زمان(عج) قابل قیاس با کسی نیست.

سایر ویژگی های یاران امام زمان(عج) زهد، علم، بصیرت، تقوا، عدالت خواهی، بردباری و نظم است.

ابنا: زنان چند نفر از یاران حضرت مهدی(عج) را تشکیل می دهند؟ و وظیفه آنان چیست؟

- حجت الاسلام محمد صابر جعفری: در روایات آمده است که ۵۰ نفر از ۳۱۳ نفر، زنان هستند و در روایت دیگر آنها ۱۳ نفر یاد شده است. برخی گفته اند که اینها جزء ۳۱۳ نفر، و برخی هم گفته اند که علاوه بر ۳۱۳ نفرند که به نظر می رسد زنان جزء ۳۱۳ نفر باشند.

از امام صادق(ع) روایتی وجود دارد که همراه حضرت مهدی(عج) ۱۳ نفر زن هستند؛ راوی - مفضل بن عمر- می پرسد وظیفه زنان چیست؟ حضرت می فرماید: «یداوین الجرحی» اینها بیماران را مداوا می کنند، کما اینکه در عصر پیامبر(ص) هم زنانی بودند که این کار را می کردند. ایشان در این روایت، ام ایمن، سمیه مادر عمار یاسر و بعضی از زنان را نام می برد. در این روایت بخشی از فعالیت این زنان مشخص شده است. در بعضی از روایات ها به صورت عام آمده است که زنان در عصر ظهور در خانه ها تفسیر می گویند. این روایت نشانگر جایگاه علمی زنان است.

ابنا: در روایاتی از برخی شهرها نام برده شده که یاران امام زمان(عج) از این شهرها هستند و حتی تعداد دقیق یاران با اسم یاد شده است. آیا این روایات صحت دارد؟

- حجت الاسلام محمد صابر جعفری: اینکه نام یا شهر یاران حضرت در بعضی روایت ها آمده، معتبر و قابل اعتماد نیست. متأسفانه با توجه به اینکه شهر یا نام افرادی در روایات آمده است این بهانه ای برای برخی شیادها فراهم شده و با دستکاری در روایت ادعا می کنند که منظور روایت من هستم و می بینیم که در اصل سند، این نام نیست، چند نام بوده و شخص نامی را بالا پایین کرده و گفته منظور از این روایت من هستم. از این دروغ ها وجود دارد و این روایات قابل اعتنا نیست. راه برای کسی بسته نیست همانطور که پیشتر گفتم در روایت آمده است «اسماءهم فی الارض مجهوله» اینها در زمین شناخته شده نیستند و ناشناس اند .

ابنا: آیا همه یاران حضرت، شیعه اثنی عشری اند یا از سایر شیعیان و مذاهب هم افرادی جزء یاران امام زمان(عج) خواهند شد؟

- حجت الاسلام محمد صابر جعفری: آنچه که وجود دارد این است که در یاری حضرت افراد از نظر ویژگی ها و رفتارها هر چه به ایشان نزدیک تر باشند، مسئولیت و جایگاهشان مهم تر است. اما اینکه بگوییم یاران ایشان را فقط شیعیان مخلص و مخلص تشکیل می دهند، این نیست. البته ممکن است ۳۱۳ نفر در اوج و بالاترین ها باشند اما اینکه بگوییم که یاران حضرت فقط شیعیان هستند چنین چیزی نداریم. بله؛ زمان جنگ تحمیلی افرادی به جبهه ها می آمدند که گاهی اصلاً نماز نخوانده بودند ولی در فضای جبهه و جنگ، از بهترین ها می شدند. یعنی ممکن است افرادی از غیر مسلمانان، به حضرت کمک کنند، به مقامات بالا برسند، راه دین و عبادت را پیدا کنند و در مسیر قرار بگیرند. چون حضرت سخن از جان و دل و فطرت بشریت می گویند .

ابنا: افرادی که رجعت می کنند جزء این ۳۱۳ نفرند یا نه؟

- حجت الاسلام محمد صابر جعفری: افرادی که رجعت می کنند به ۳۱۳ نفر اضافه خواهند شد و ۳۱۳ نفر یاران حضرت، افراد زنده هستند.

ابنا: فعالیت های فرهنگی یاران امام زمان(عج) در جهت برقراری قسط و عدل در جهان چیست؟

- حجت الاسلام محمد صابر جعفری: اولین حرکت فرهنگی رفتار عملی یاران است. همانطور که در آغاز قیام امام با آنان عهد می بندد و از آنان پیمان می گیرد بر برخی امور نظیر عدم سرقت، عدم تن به بدی دادن، عدم تجمل گرایی و سایر تعهدات. اینان نیز در عمل خود الگویی برای این امر می شوند چون امام خود ساده می پوشد و دل به دنیا نداده و اسیر رانت ها و افراد نمی شود. این خود مهمترین کار فرهنگی در جهت بسط عدالت است که افرادی روی کار می آیند که ویژگی شان تقوی و شایستگی هاست. از سکوی پرش ناعادلانه زر و زور و تزویر بهره نجسته اند و این در منظر مرآی مردم یعنی عدالت.

ابنا: سلاح یاران امام زمان(عج) چه خواهد بود آیا آنها با سلاح های متعارف فعلی مبارزه خواهند کرد؟

- حجت الاسلام محمد صابر جعفری: برخی اصرار دارند که حضرت از شمشیر استفاده می کند چون ظاهر برخی روایات شمشیر است. اینها استدلال هایی می آورند که اسلحه های دیگر کشتار جمعی هستند و با این سلاح ها، با گناه و بی گناه کشته می شوند ولی جنگ با شمشیر جنگ تک به تک است. اما در مقابل جوابی که برخی می دهند این است که اصل اینکه حضرت سلاح دارد و جنگ هم دارد، را نمی شود انکار کرد؛ بالاخره حضرت می خواهد عدالت برقرار کند و دشمنان زیادی با او روبرو خواهند شد همانگونه که با پیامبر(ص) و اهل بیت(ع) روبرو شدند؛ اصلاً آنها جنگ را شروع می کنند. حال اینکه سلاح حضرت چیست اصراری وجود ندارد که حضرت از شمشیر استفاده کند. قرائن و استدلال هایی وجود دارد از جمله اینکه ما در روایات آمده است که «الجنه تحت ظلال السیوف» بهشت زیر سایه شمشیرهاست. آیا معنی این جمله این است: کسانی که فقط از شمشیر استفاده کرده و کشته شده اند به بهشت می روند؟ یا بهشت زیر سایه مجاهدت و مجاهدان است؟ بهشت متعلق به کسانی است که جهاد می کند و می جنگد؛ با نیزه باشد یا دست خالی و یا هر چیز دیگر. لذا سیف، نماد مبارزه خواهد شد. یعنی حضرت مبارزه هم دارد. پس بحث سیف صرفاً نمی تواند دلیل باشد که بر ظاهر آن بمانیم.

جواب کشتار های دسته جمعی و کشته شدن بی گناه و با گناه این است که ممکن است که با رشد اسلحه های مختلف و پیشرفت تکنولوژی نظامی، اسلحه ها به سمتی بروند که بی گناه و با گناه از بین نروند؛ مثلاً ممکن است با پیشرفت علم از لیزر استفاده شود که فرد خاصی را هدف قرار دهند. البته اصرار نداریم بگوییم از لیزر حتماً استفاده می شود. بنابراین تاکید به اینکه شمشیر تک به تک بوده و بی گناه و با گناه کشته نمی شوند و با اسلحه های کنونی کشتار جمعی می شود، بی معناست. غیر از اینکه برگشت به دوره شمشیر یعنی عقب گرد از تمام پیشرفت ها، و این خیلی هزینه دارد و اتفاقات زیادی باید بیفتد تا این مسئله رخ دهد.